

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY ÚJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489 sz. — — — — — Helyközi telefon 15. sz.

Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendőek.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PÁL

LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona

Nagy hatalom — Ausztria nélkül.

Irtta: **Kossuth Ferenc.**

A régi magyar királyság nagy katonai hatalom volt. A tizenötödik század elején más államok egyikének sem volt akkora és természeténél fogva már akkor aránylag oly állandó hadserege, mint Magyarországnak.

E haderő százhuszezer ember lehetett. Fel van jegyezve, hogy az említett század első felében, az ország akkori védelme szempontjából e sereg miképen volt elhelyezve; a dalmát partokon 3500, Horvátországban 2500, Boszniában 12500, Ozoránál 17000, mint az imént említett csapatok tartaléka; továbbá Temesvárnál 4000, Erdélyben 22000; észak-keleten a husziták ellen 15000 a pozsonyi vár őrizetére 3000 és így tovább.

Magyarország tehát nagy hatalom volt már annak idején Ausztria nélkül is, sőt katonai ereje oly nagy volt, hogy főleg ezen az alapon választották meg Zsigmond magyar királyt német császárrá.

E történelmi tény bizonyára kétségtelenül azok a szorgalmasan irkafirkáló osztrák tudósok, akik Magyarországot minden áron le akarják kicsinyíteni, ha náluknál egy nagyobb tekintély nem tett volna e mellett tanubizonyosságot, még pedig az aacheni birodalmi gyűlésen; e tekintély Hohenzollern Frigyes volt, a minden izében német, Vilmos német császár egyenes őse, kit később Zsigmond király császári biztossá tett Brandenburgban, majd pedig brandenburgi választó fejedelemmé.

Az eszméláncolat Zsigmond és e Hohenzollern révén elvezet a szerencsétlen nikápolyi csatához, amelyet megint csak a hepciáskodás tett nagy vereséggé. A véres csata lefolyása alatt Zsigmond király figyelmét lekötötte egy páncélos lovas, ki határtalan vitézséggel és erővel harcolt. Egy alkalmas percet megragadott arra, hogy megszólítsa a lovagot s megkérdezte nevét. A lovas felemelte sisakja vas rácsozatát és e szavakat válaszolva: „Én Hohenzollern Frigyes vagyok, Nürnberg várgrófja.“ Ekkor volt az első Hohenzollern Magyarországon. Később e vitéz lovas, Zsigmond halálakor, a császári koronára pályázott, de meg volt írva, hogy a Hohenzollernnek akkor még ne legyenek német császárok, csak később, nagy német győzelmek után.

Tehát Magyarország nagy katonai hatalom volt, pedig akkor nem volt közös hadsereg, de nem is volt osztrák császárság, nem is voltak közös ügyek, nem is volt német vezény szó, sőt akkor még Lustkandel-félék sem voltak Ausztriában, de Khuenek sem voltak Magyarországon, hanem legfeljebb felső Sziléziában éltek a Khuenék uri ősei:

Graf zu Lichtenberg, Freiherr zu Neu-Lembach und Grandegg. Mond ki e neveket magyar választó, ha tudod!

Most az ezeréves Magyarországnak nincs magyar hadserege. Csak főrvényei közt, egy iv papirostra van felírva az, hogy a magyar hadsereg az összes hadsereg kiegészítő része. De vajjon hol van az a magyar hadsereg, amely azt az összes hadsereget kiegészíti?

A kilenc-százéves magyar királyságnak semmi jele a hadsereg téren. Európának egykor egyik legnagyobb katonai hatalmát nem érdemesítették többé arra, hogy címerét és színeit az általa fizetett katonaság viselje. A kilenc-száz éves korona, melyhez a királyi címek közt páratlan és egyetlen apostoli címzés van csatolva, mint jelvény nincs többé sehol. És bár a kis Tiroi vadász katonái csákóján ott terpeszkedhetik a tiroli sas anélkül, hogy e jelvény a „hadsereg egységét“ megbontaná (!) kilenc-száz éves királyság címere, ország címere, mely a középkor legrdezettebb és egyik legnagyobb katonai hatalma volt, nem részesülhet annyi figyelemben, mint amennyiben részesül a kis Tiroi kifeszített sas madara.

Hadsereg egységét nem bontja meg az, hogy az osztrákok bő nadrágot, a magyarok szüket viselnek (!) és nem bontja meg az, hogy a Mária Terézia idejére visszamenő ezredek az ugynevezett medve-körmöket viselik a karon, amire ráfogták (kitűnő udvariasággal és elmésséggel), hogy azért voltak oda varrva, hogy az akkori tiszturak ne töröljék kabátjuk ujjába a szájukat, ha a bécsi udvarnál szerepelnek.

És talán megbontja az egységet a zászló azonosságának a hiánya? Mária Terézia uralkodása alatt a Kálnoky, a Festetich, a Hadik András, a Hávor, azután Dessewffy, a Károlyi, a Baranyai, a Belezsnay, a Ghilányi, az Esterházy-huszárezredeknek mind külön-külön és sajátos színű zászlójuk volt, melyek közül egyik-másik még látható a bécsi (arzenáli) muzeumban.

Igaz, hogy a magyar háromszínű zászló akkor született, mikor Mátyás király Bécsset ostromolta és bevette. Sok zavar és tévedés oka volt akkor, hogy az ostromlottak éppen úgy, mint az ostromlók vörös-fehér-vörös zászlók alatt küzdöttek. Mert azelőtt: vörös-fehér-vörös volt a magyar zászló, még az Árpádok kora alatt is és azóta. Bécsnek nem lehet kedves az a zászló, amely alatt győztesen vonult be Bécsbe Mátyás király fekete serge. De azért még sincs semmi köze a hadsereg taktikai és stratégiai egységéhez, az egységes vezérlethez, vezénylethez és belszervezéshez, az egységes felfegyverkezéshez, felszereléshez, begyakorláshoz, rendszabályozáshoz és fegyelmezéshez annak, ha nem kétféle (mint a magyar nemzeti színű és az egykori német császári fekete-sárga), hanem akár száz-

féle zászló is leng a sorok között s a sorok előtt. Hiszen némely keleti hadseregben szokásos volt, hogy minden lándzsa végén más színű lobogó lengt s e hadseregek mégis egységesen és számtalanszor tulságosan is jól harcoltak.

Mindezek tényleg a legtávolabbról sem érintik a hadsereg harcképességét, de nagy hatással vannak a nemzeti hangulatra és arra, hogy milyen érzellemmel áldozik a nemzet a hadseregére.

Az a katona, aki higgadtan mérlegeli e kérdések hatását a harcképességre s e hatást összeméri annak hatásával, ha a nemzet szívesen áldozna a haderőre és fiai szívesen állnának be a haderőbe, csak velünk egy véleményen lehet, ha ugyan szabad a katonának saját véleménynyel is bírnia és nem kötözte össze még z elnéjét is a híres katonai copf, mely egy pávatollas, sárga gombos kínai mandarin koponyájának is kitűnő díszére válnék.

Mennyit tehet egy — jó polgármester?

Régi, de ma is igaz közmondás, hogy: a férfi sorsa az asszony. Gondos, takarékos asszony mellett, még a rossz hajlamokkal bíró férfi is helyes utra térhet. Viszont azonban a könnyelmű, pazarló nő mellett — a legjobb indulatú férfi sem boldogulhat. Ezek élet-igazságok.

Nézetünk szerint — így, ilyen formán állanak a városok is polgármesterükkel. Ha jóindulatú, tevékeny, munkaszerető és gondolkodni képes a polgármestere, akkor a város boldogul, fejlődik, lakossága még a nehezebb terheket is örömmel vállalja, mert bizik a sikerben, reménységgel tekint a jövő elébe. De ha a polgármestere hanyag, dolgozni nem szeret, egyetlen jó eszmét sem tud megvalósítani; ha egész tevékenysége a korcsmai és más életben merül ki; ha a képviselőtestület üdvös határozatait az aktapor évek hosszú során át belepi; ha okos és üdvös kezdeményezések s azok pedáns pontossággal való keresztülvitele nem izgatja, akkor a vezetésére bízott város folyton hanyatlik, lakossága pusztul. Néhány év alatt pedig évtizedekre szóló visszaesés következik be.

A gyáriparosok országos szövetsége mostanában Marosvásárhelyt gyűlésezett. Meglátogatták a kissármási gázömlést is. Vagy jobban mondva, Dr Bernády György polgármester kieszközölte, hogy a tekintélyes, vagyonos gyárosok azért tartsák ott gyűlésüket, hogy a gázömlésről, de főképen az ő ideálisan szeretett városáról tudomást vegyenek. És úgy, azon a szemüvegen lássák városát, a milyennel ő nézi azt.

Ez alkalomból az ország tekintélyes lapjai irtak tudósításokat és e címen az ország sajtója heteken át foglalkozott Marosvásárhellyel. Magában e tény is óriási erkölcsi haszonnal jár és meg vagyunk győződve, hogy az anyagi eredmény nyomon fogja követni, ha ma nem, hát holnap.

Dr Bernády valósággal divatba hozta városát. Alig mulik el nap, hogy mostanában a sajtó hol egyik, hol másik előkelő organuma Marosvásárhelyről ne írja. És ez azért történik így, mert van mit írni róla...

A gyáripárosok gyűlése alkalmából „A Bánya” című szaklap foglalkozik Marosvásárhely ügyével és pedig hasábkon keresztül. Az előkelőbb emberektől még külön véleményeket is közöl. Ezekből kiszakítjuk Bürger Albert úrgyáros feleletét, melyet Dr Bischitz Béla szerkesztőnek Dr Bernády György polgármesterről nyilvánított:

„Uram, — kezdte a beszélgetést — áldás lesz erre a városra a földgáz. Nem ábrándvilág, nem képzelődés az, mikor erősen hiszem, hogy ennek a fejlődés képes városnak eddig ismeretlen perspektivákat nyit meg a földgáz. Nincs kétségem az iránt, hogy az ipartelep egymásután szinte nőni fognak a földből, pláne mikor oly megértő és zseniális ember városunk vezetője.

— Sokan nyilatkoztak már róla e hangon — szóltam közbe.

— Bernády zseniális ember — válaszolta a világ legtermészetesebb hangján. Ritka zseni, akire büszkéek vagyunk. Az ő hatalmas koncepciókra képes agya, ritka szorgalma, vasakarata, nagyobb munkaerre predesztinálta. Ahol körül néz kegyed, ami itt szép, ami itt figyelemreméltó, az mind a Bernády munkája, az ő fáradságos munkájának eredménye. Mi?... Mi feltétlenül meghajlunk előtte és követjük szándékait. Nem mondom, hogy vakon követjük, pedig tény, hogy úgy cselekszünk. Követjük őt nem mint többség, hanem mint egy ember. Megérdemli, mert amit tesz, az jól van téve. Az a deccennium, amióta ő a város élén áll, eladdig ismeretlen fejlődés periódusát nyitotta meg Marosvásárhely számára. Mikor mi nem is gondolunk a földgázban rejlő szédítő erőforrásra, akkor a mi polgármesterünk — ő tudja miképp terelődött rá figyelme — már meghallotta, már informálódik. — ismét — ő tudja, hol, merre tanulmányoz és előáll, hogy ezzel az alkalommal pedig nekünk élnünk kell és tesz-vesz, fáradság, laborál, éjtnapot egygyétéve és megnyer mindannyiunkat ennek az eszmének.

Ilyen polgármester Dr Bernády György, kit a nevezett lap olvasóinak így mutat be:

„Karakterisztikus arc, éles arcú, szelíd kék szemek, amelyek futólagos pillantásra nem sejtetik a törhetetlen energiát, ami ennek az embernek az énye, elválaszthatatlan sajátossága. Csendes beszédmodoru, disztigvált gentleman benyomását teszi, aki a szó szoros értelmében nem látszik tudni, hogy ennek a városnak ő a Teddy-je (A yankee (olv. jenki) becéző nevének hívja Roosevelt Tivadart, akit Washington után legnagyobb elnökének most, tehát még életében tart. Tényleg többet használt a nagy Unio nimbuszának, mint 4-5 elnök együttvéve), vagy mondjuk olyan sarkantyúja, mint Lueger volt Wiené. Akarhogy akar merre fordul meg az ember Marosvásárhelyen, tele van nevével és díszretével a város. Mi szándékkal kerestünk helyeket, ahol ő nem lehet szóra. Akartuk tudni, meddig terjed egy magyar városban egy ilyen városi suggestiv ereje. Kemény gerincű férfakkal beszélünk, ezek egyenként magukkal lenyűgöztek és műveltségével, Amint élesen meghatároztuk a megyei politika és város közti még ellenfeleket, úgy meggyőztük őket, hogy a városi tisztességes, nagyobb munkabírású és városi értelmesebb, nagyobb tudású férfiakhoz tartoznak. Hogy tényleg ő a városi kieszélője, amit ez a város produkált, ő hajta végre minden területi dolgot, szakadatlan, csak a túlságosan erősen hajtsminden megátalmasult, mindent megakaszt, csinátni hozni és mindazt, amit ő akar, nem bírhatják meg a város helyiek, ahol a képviselőknek fog menni a dőlt, a terhe alatt. (Házánkban 3 város van, ahol nincs lópadó. Ezek közül 2 mi elég csodálatos. Környékán, A városok 25%-ában 100%-on felül van lópadó. (Az objektívitás szempontjából — a szerk.)

És tényleg, sok mindent csinált Marosvásárhelyen. Végignéztük az ő intézményeit, a városi műveket és a márványtáblák sokasága beszédesen hirdeti egy szorgalmas ember munkája eredményes voltát. Adjuk át neki a szót, jellemezi ő önmagát tényeivel anélkül, hogy akarná:

... Igenis! fanatikus hitem és meggyőződés az, — mondotta behatóbb vita után — hogy kolosszális fontossága van a földgáz-kérdésnek. Hallottam persze róla, de „A Bánya” érdekes közleményeit igazán a legnagyobb figyelemmel kísértem és utalásai közgazdasági kihatásaira nem tévesztették el hatásukat. Mint b. lapja helyesen értesült, Pfeiffer Ignác tanár úrral az ott jelzett időben Amerikába utazunk és két hónapig fogom tanulmányozni az amerikai gázkutakat és a gáz felhasználását. Nemrég jöttem meg Drezdából, Hamburgból, ahol teljesen a sármási gázzal azonos természetű gáz jelenlétét konstatálták. Mindent és mindenütt megsejlelek, hogy amit csinálunk az jó, a legjobb legyen.

A gáz fruktifikálására nézve mi nem kívánunk rivalizálni senkivel. Mi tudjuk hogy ebben a városban van életerő, van expansiv erő, van vigens üzleti élet, kereskedelmi szellem. Környéke tiszta székely, a legjává a magyar fajnak, ritka értelmes, becsületes, szorgalmas, munkásnépnek elsőrendű anyag. Csak munkaalkalom kell s ennek megteremtésén fáradozom, mert tisztában vagyok azzal, micsoda hallatlanul szerencsés alkalom a földgáz.

Mihelyt megkapjuk a pénzügyminiszter-től, a városi üzemekben rögtön erre térünk át. Ott a mostani gázgyárunk. (Igazán ultramodern berendezésű, remek gyártelep külsőleg-belsőleg). Az ottani Ganz, Röckgépek, Diesel-motor némi csekély átalakítással innen kapja majd az erőforrást. A vízmű (vízvezeték, csatornázása elsőrendű és mintaszzerű berendezés) Diesel motoraiba is nyomban földi gázt eresztünk be; a vágóhid jéggyárat különböző berendezéseit szintén földi gázzal látjuk el.

Itt külön kell megjegyeznünk, hogy ez a vágóhid még a budapestinél is modernebb, praktikusabb és higiénikusabb, hogy Bernády városa minden egyes vállalatához a legelsőrendű erőket szerzi meg tekintet nélkül az összeköttetésekre és ajánlatokra. Pl. vágóhid igazgatója ritka intelligenciájú s a legalaposabban képzett állatorvos, akinek működése a marosordai aggályos depeccatiót rohamosan megszüntette.

A két városi villanytelep üzemén is változás eszközünk — és a város téglagyárai is gázfűtésre alakultak át. Ezek a gyárak is jó vállalatok — válaszolta kérdésünkre. — Pld. lehetőleg természetbeni lakást adunk összes üzemünk alkalmazottainak, a lakbéréket fordítván amortizációra. És ez busasan fedezi is és jövedelmezővé teszi a téglagyárakat. Pl. a város 45 rendőre részére is építünk lakotanyát, épültek kaszárnyák, iskolák, internátusokkal is és ezek közül megváltott már az állam néhányat. Hasznohajtó befektetések ezek, amiket sokkal rentabilisabbá teend majd a földgáz.

Egyszóval műveinket gáz-erőgépek fogják működtetni. A helybeli gyárakat ugyszintén. Ami az új ipartelepeket illeti, azokat idehozzuk. Tenni fogunk róla — mondta meglepő biztossággal hangjában — hogy gyárvárossá, erős industriális centrummá fejlesztük Vásárhelyt. Minden kedvezményt, amit megadunk lehet, megadunk Telekben, concessiókban. Megvan bennünk az erő és megvan az akarát, csak egy hiányzik hozzá még és ez

— a földgáz — vágék szavába.

— Igen, a földgáz, amit a kormánytól kértünk a városunk.

— Ha mi ezt megkapjuk, egy évtized alatt ipari emporiummá emeljük a várost. Megcélálhatjuk!... Nézze, mi történt itt egy évtized alatt!...

— Tényleg el kell ismernem — szóltam — hogy itt minden szinte a földből nő ki. Minden épület új, friss, a város tiszta, rendez, jó karban tartott aszfalt-burkolat a kocsiútja is, tökéletesen új épületsorok, pompás székház. De mindez, mintha rövid pár hónapos volna.

— Mindent rövid pár év alatt csináltunk. — De honnan a nervus rerum gerendarum? — kérdém mosolyogva.

— Uram!... — szólott komolyan s ez a legjellemzőbb erre az emberre — 10 évvel ezelőtt ez a város kölcsönért fordult egy legelőkelőbb bankhoz. Nem kapott. Lótott fűhöz-fához. Nem kapott egy fityinget sem! Pedig égető, de égető szüksége volt rá. Nem adtak sehol. E kietlen helyzetben mit volt rit tennie? egy millió koronát érő regálékötvényeit elzálogosította 300 ezer koronaért a Hitelbankban. Ez az egyik. A másik?... Ma 16 millió korona adósságunk van és ez esetben ez az adósság ennek a városnak büszkesége. Ily hitelképessé lett ez a város, amelyre már talán a halálharangot is megkondították (és ha még egyszer ennyi kell, még egyszer ennyit is könnyűszerrel megkapunk.) Ha körül néz, — ő mondta — virulást, fejlődést, fellendülést lát.

— Ez lehet látszólagos és erőltetett — mondtam. — Kérdés, elbirja-e könnyedén normálbudget-jük?

— Vajjon elbirja-e? Hiszen *nyereséggel dolgozik minden művünk még a vágóhidunk is*

— No az hihető, mert kiváló ember a vezetője.

— *Ugy vagyunk az üzemeinkkel, hogy nemcsak az amortizációt fedik, hanem még fölösleg is marad évről-évre és így gyarapodik a város. Hiszen pl. úgy számítottam ki a rendőrlaktanya építését is hogy a lakberek fejében eddig fizetett összegek az évi amortizációt és karbantartást fölösleggel fedezték és ezzel még téglagyárainknak munkát és hasznót is biztosítottam.*

Hát ez a marosvásárhelyi polgármester És ez mindjárt városának is megadja a konturjait. Mi azt mondjuk, az a benyomásunk, hogy a pénzügyminiszter az ország érdekében cselekszik, ha megadja a nemes székely faj metropolisának a gázt. Építsenek még erősebb várat a magyar kulturának és mutassák meg Csaba vezér késő unokái, hogy alkalmas a szittya-vér az industrializálódásra.

A székely nők gazdasági kiképzése.

E cím alatt közöltük a „Székely-Udvarhely” 36. és 37. számában Éhenné Keményfy Katalin polgári leányiskolai tanítónő cikkét, melyet a „Köztelek”-nek írt.

A minap tartott IX. országos gazdakongresszus közgazgatási és szakoktatásügyi bizottsága is tárgyalta az ügyet s a javasolt intézkedéseket György Endre és többek hozzászólása után elfogadták.

Ebből kifolyólag a kongresszus plénuma a következő határozatot hozta:

1. Kimondja a kongresszus, hogy kívánatosnak és szükségesnek tartja a nők gazdasági kiképzését s erre a célra olyan iskolák és intézmények létesítését, melyekben különösen a kertészet és a gazdasági háztartás körébe vágó gyakorlati ismereteket elsajátíthatják. Óhajtandónak tartja azt is, hogy a meglévő gazdasági egyesületekbe a nők bevonassanak.

2. Felkéri a vallás- és közoktatásügyi, továbbá a földművelésügyi minisztert, hogy a nők gazdasági kiképzésére szolgáló gazdasági ismétlő és önálló gazdasági ismétlőiskolákat a szükséghez képest fejlesszék és az országnak azon vidékein, melyeknek férfitlakosságát a kivándorlás megrikította, mielőbb önálló gazdasági leányiskolákat állítsanak fel. Ezenkívül szükségesnek tartja a vándorháztartási tanfolyamoknak olyan arányban való rendszeresítését, hogy mindazon vidékeken, ahol kellő érdeklődés mutatkozik, a női közönség háztartási oktatásban részesülhessen.

3. Kívánatos, hogy arra alkalmas kisgazdaságok a nők gyakorlati oktatásának céljaira államilag segélyezendő olyan mintagazdaságokká alakíttassanak át, melyek a nők munkájának és gondosságának gazdasági értékesítésére tanítanak.

4. Felkéri a kongresszus az illető szakminisztereket, hogy a szükséges női szakerők kiképzéséről gondoskodni sziveskedjenek.

László Kelemen

Madarak és Fák Napja.

Gróf pponyi Albert volt vallás és közoktatásügyi miniszternek köszönhetjük, hogy az országos állatvédő egyesület előterjesztésére 1906. év tavaszán az iskolai hatóságok hoz intézett rendelettel a Madarak és Fák Napját, mint iskolai ünnepet rendszeresítette.

Törvényhatóságunk területén azóta évről évre nagy gondot fordítanak az iskolák vezetői a humanus célzatú és nagy gazdasági jelentőségű ünnepély megtartására. Amint az Országos Állatvédő Egyesület múlt évi a Madarak és a Fák Napjáról szóló iskolai jelentés, I. évkönyvéből is kitűnik, Udvarhelyvármegyében alig volt állami és községi iskola, ahol gazdag műsorral nem üdöztak a Madarak és Fák kultuszának. A közoktatási miniszter az idén megkereste ez iránt az egyházi főhatóságokat is s remélhetjük, hogy a Madarak és Fák védelme általános léven, megszűnnek majd a kulturáltság eddig tapasztalt jellegzetes tényei: a madárpusztítások és a fáültetvény rongálások. Megszűnnek — ha a társadalom is segítségül siet az iskolának. A Madarak és Fák iskolai ünnepe egyfelől épen azt célozza, hogy a nagy közönség is ezáltal mintegy kiragadva e téren tapasztalt eddigi vétkes közönyéből, siessen segítségére az iskola vezetőinek a madarak és fák védelmében.

Műveltebb országokban a lakosság már régen tudatában van ennek s a jövődre oly fontos mozgalmat támogatja is okosan.

Épen azért örömmel adunk hírt minden olyan ténykedésről, mely az állatvédő egyesület intencióinak min tenben megfelelően ünnepeli e nap jelentőségét.

Ilyen ünnepélyt rendezett e hó 11-én (csütörtökön) az agyagfalvi állami, a székelymagyarosi községi és mátsfalvi ref. elemi iskola tanítói kara, kik az iskola növendékeivel együttes kiránduláson a szabadban üdöztak a Madarak és Fák emlékének. Résztvettek ezen ünnepen nemcsak a három iskola tanítói, de az említett községek lelkészei is, ahol Vida Mózes, az agyagfalvi iskola igazgatója szölt a gyermekeseregnek a nap jelentőségéről s ő mondta előre a fogadalmat is, melyet a növendékek szívre tett kézzel, fenhangon ismétettek. Befejezésül Márk Mihály ref. lelkész kérte a növendékeket, hogy fogadalmukat tartsák meg s a madarak és fák védelméről soha el ne feledkezzenek. Közben a tanulók énekeltek és szavaltak. A nap hátralévő részét a növendékek játékkal töltötték a szabadban. Hatásos, sikerült ünnepély volt, melynek emléke bizonyára nyomot hagy a fogékony gyermeki lélekben.

— **Színészet.** Hidvegi Ernő szigazgató társulatával még mindig állandó pártolás mellett működik városunkban. Hétfőn Dumas „Kaméliás hölgy“-ét, kedden a Salgó Ernő által fordított „Theodor és Társa“ bohózatát és szerdán Kóbor Tamás „Egy test, egy lélek“ c. drámáját adták elő. Ma (csütörtökön) pedig nagy művészi kabaret lesz. Zene, ének, tánc, szinpadí tréfa stb. Ohajtandó, hogy az ifjúságra való tekintetből, a nekik nem káros hatású ujdonságok esetről-esetre a szinlapon megjelöltesenek.

HIREK.

— Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy a városházi sörözés hétfő óta nem szünetel;

mondják, hogy „Argus“ cikke a második népszámlálásra hatást nem gyakorolt;

mondják, hogy a polgármester Marosvásárhelyről gazdag tapasztalatokkal tért haza;

mondják, hogy a kisebb tisztviselőket megillető ötezer koronát most már sürgősen kiosztják;

mondják, hogy főispánunk titkárostul együtt Marosvásárhelyre nem költözött;

mondják, hogy a városi ügyviteli szabály 14. §-át méltányosan alkalmazzák;

mondják, hogy nálunk az igazmondásokat az illetékesek idegességgel nem fogadják.

E hírek valódiságúért felelősséget nem vállal a szerkesztőség.

— **Megrendítő haláleset** foglalkoztatja és indítja melyeséges részvetre Székelyudvarhely város társadalmát. Barcsay Béla jogszigörölő, m. kir. honvéd önkéntes fiatal életét e hó 15-én d. u. 6 órakor kioltotta a kegyetlen halál Kolozsvárt. Az alig 24 éves, mindenki által szeretett, kedves modoru fiatal ember rövid, de súlyos szenvedés, valamint a haldoklók szentségének áhitatos felvétele után hunyta le szempilláit; pótolhatatlan vesztésséggel sujtott köztisztviselőben álló szülői: Barcsay Károly és neje Hintz Karolina soha el nem muló bánatára. Az elhunyt derék fiu holtestét Székelyudvarhelyre szállították és ma (csütörtökön) d. e. 10 órakor a róm. kath. szertartás szerint, helyezik örök nyugalomra. Vánky Alicó forrón szeretett jegyesét gyászolja az elhalt ifjában.

— **A Székely Társaság szözata.** A székely leányoknak nagymérvű elvándorlása arra indította a marosvásárhelyi Székely Társaságot, hogy a messzebbre eltávozóknak fenyegető sok veszélyére reámutatva, az anyákat felszólítja gyermekeik nagyobb védelmére. Az erről szóló kis füzetet a nép előtt leendő felolvasás céljából tanítóknak, papoknak, jegyzőknek készséggel megküldi: Szentgyörgyi Dénes titkár Maros Vásárhelyen.

— **A paraszt-király.** Ugy látszik — nagyon ólesó a király cím, hogy lépten-nyomon és fünek-fának osztogatják. Így jutott „király“ címhez Achim András országgyűlési képviselő, a békéscsabai »paraszt-király« is, aki vasárnap reggel óta világhírű martyr lett. Pedig tulajdonképen nem volt király, csupán az »Országos Parasztpárt« elnöke, vezére és így közvetlen a nép erbere. Mint ilyen jutott ellentétbe Achim az ugynevezett „uri párt“-tal, mely sehogy sem tudta megszívlelni a „paraszt-párt“ győzelmét. Hirlapi harcot folytattak Achim ellen, aki felvette a feléje dobott kesztyűt és a maga módja szerint — igyekezett visszaverni a támadásokat. Zsilinszky Endre dról irt egy fotografiát, mely erős vonásokban festette az illetőt, ki arra válaszolt is a békéscsabai vasárnapi lapokban. Ezzel azonban Zsilinszky fia: Endre és Gábor nem elégedtek meg. Achim András háloszobájába rontottak és „Mehalsz kutyá!“ kiáltással támadták meg a képviselőt. Zsilinszky Gábor Browning-revol-

veréből két golyót lőtt Achim testébe. A kórházba szállították de már nem segíthettek rajta. Másnap (hétfőn) d. u. 1 óra 35 perekor a „paraszt-király“ kiszendedett. A gyilkos fiukat letartóztatták.

— **Katholikus tanítók nagygyűlése.** A magyarországi katolikus tanítók július első napjaiban országos nagygyűlést tartanak Budapesten. Az érdekesnek ígérkező gyűlésre, melyen a katolikus tanítók anyagi és erkölcsi érdekeit fogják megvitatni, az ország minden részéből, rendkívül nagy számban jelentkeztek a magyar katolikus tanítók és tanító-egyesületek.

— **Cselédápolás.** A közigazgatási bíróság igen érdekes és a maga nemében eddig egyedül álló ítéletet hozott. Eddig ugyanis az volt a gyakorlat, hogy a kórházba került cselédek ápolási költségét a gazdán hajtották be. A múlt évi kiütéses tifuszjárvány idején Budapesten egy cselédet kiütéses tifusz megbetegedés gyanuja alatt vittek a kórházba, ahol néhány napi kezelés után kiűnt, hogy a leány nem tifuszbeteg. A 14 korona betegápolási díjat ekkor a gazdán követelték, aki a közigazgatási bizottsághoz felebbezett, de felebbezésével elutasították. A közigazgatási bíróság most harmadfokon döntött ebben a kérdésben és kimondta, hogy ily esetekben a betegápolási költségnek csak a fele terheli a gazdát, a másik fele pedig a betegápolási alapot. A közigazgatási bíróságnak ez a döntése teljesen új gyakorlatot nyit.

— **Betörő asztalos.** Szomorú jele az időknek, hogy iparos követhet el ilyesmit. Gyenge biztosíték a jövőre. Csak az a vigasztaló, hogy ritkán történik s így olyaténkép lehet tekinteni, mint a tiszta buzába esett konkolyt. Tény az, hogy e hó 13-án éjjel Székelykereszuron betöréses lopás történt. Mandola Zsigmond kereskedő bezárt boltjába ismeretlen tettes behalott és a pénztartó fiókból 370 K összeget ellopott. A csendőrség nyomozni kezdett és két napi fáradságos munka után, a tettest kiderítette. Az ügyes csendőrök — Csiby Ferenc őrsvezető és Gyenge Döme csendőr — kinyomozták, hogy a betöréses lopást Sánta Dénes 24 éves, magyarzsákodi illetőségű, székelykereszturi asztalos követte el. A beismerésben levő terheltnek ez ellopott pénzből 204 K 4 fillért, valamint a betörésnél használt üvegvágót és harapófogót megtalálták s e bűnjelkekkel együtt átadták a székelyudvarhelyi ügyészségnek. Bizony szomorú jele ez az időknek. . . .

— **Verekedő székely.** Somorai János minap megtámadta falusfelét: Szöke József nagygalambfalvai lakost és az épen kezében volt vaslapáttal alaposan elpáholta. Szöke most a vármegyei közkórházban élet-halál közt van. Az indulatos Somorait pedig az ügyészséghez feljelentették.

— **Templom-javítás.** A süköi ref. egyház templomának 2956 K-val előirányzott javítási munkálataira: Tóth József a kőmíves és ácsmunkákra 3150 K, Szalai Sándor az asztalos munkákra 458 K, Hodor Károly bádogos munkákra 611 K, Balázska Károly ugyanerre 669 K-val tettek ajánlatot. A két előbbi ajánlatát fogadták el.

— **Eladó kocsi.** Igen csinos, alig használt, teljesen új, sárgára festett, félfedeles, tartós, erős szerkezetű, könnyű járásu kocsi — 600 koronáért eladó Czirmes Bálintnál Székelykereszuron.



FIGYELEM!

AIDA VERGE és BLUE STAR CONTINENTAL

CIGARETTAPAPIROK CSAK AZ IFT LÁTHATÓ KÉPEKKEL VALÓDIAK.

::: ÓVAKODJUNK ÉRTEKTELEN UTÁNZATOKTÓL :::





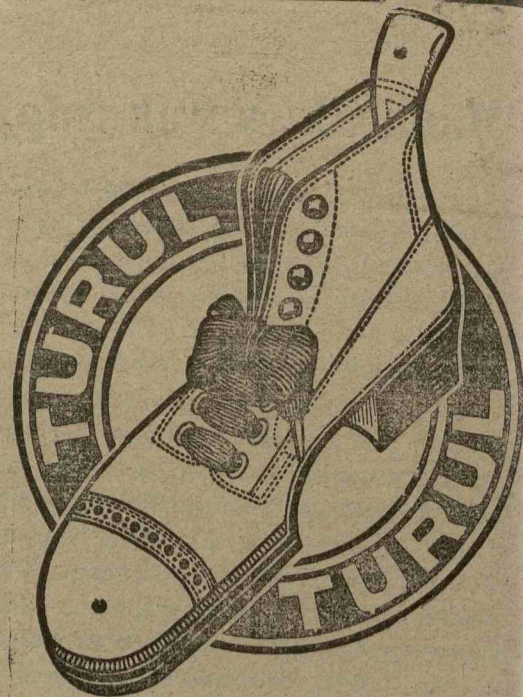
TURUL-CIPŐ

elegáns
tartós
jutányos.

Turul Cipőgyár r.-t. Temesvár.

Főraktár: Székelyudvarhely, Kossuth utca 9.

1200 munkás és alkalmazott. Árjegyzék ingyen és bérmentve. 1300 fiók a bel- és külföldön.



Kiadó lakás. Négy szobás lakás Székelyudvarhely, Tábor-utca 2 sz. alatt kiadú.

Sirkő raktár!!

A helyi és vidéki közönség szíves tudomására hozom, hogy elsőfokú intézetemmel kapcsolatosan az Eötvös utca 5. szám alatt Granit, Sziénit, és Márvány sirkő raktárt nyitottam.

Ezáltal az érdekelt közönségnek módot kívánok nyújtani, hogy elhunyt övéinek egy emléket állíthasson, anélkül, hogy tulságosan megterhelte: minden eladott kőre csupán az ezzel járó kiadást számítom fel, miért is minden verseny kivan zárva. Siremlékeket bármily alakban és minőségben legrövidebb idő alatt elkészítetek.

Teljes tisztelettel:

Csató Imre

3996—1911. t.lkvi. szám.

Hirdetmény.

Székelyszáldobos községre nézve az 1892. vi. XXIX. t. c. értelmében a tényleges birtokosok tulajdonjogának a telekkönyvkönyvekbe való bejegyzése és a telekkönyvkönyvi bejegyzések helyesbítése iránti eljárás befejeztetvén, ez azzal a felszólítással tétetik közzé:

1., hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. t. c. 15. és 17. §-ai alapján ideértve a §-oknak az 1889. XXXVIII. t. c. 5. és 6. §-aiban és az 1891. XVI. t. c. 15. §-a pontjában foglalt kiegészítéseit is — valamint az 1889. XXXVIII. t. c. 7. §-a és az 1891. XVI. t. c. 15. §-b. pontja alapján történt törlések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlési kereseteket hat hónap alatt, vagyis 1911. évi november hó 20. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be,

mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett hátrányára nem szolgálhat;

2., hogy mindazok, akik az 1896. évi XXIX. t. c. 16. és 18. §-ának esetében ide értve az utóbbi §-nak az 1889. évi XXXVIII. t. c. 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészítéseit is a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellenmondással élni kívánnak: irásbeli ellentmondásaikat hat hónap alatt vagyis 1911. évi november 20. napjáig bezárólag a t.lkvi. hatósághoz nyújtsák be, mert ez meg nem hosszabbítható záros határidő letelte után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3., hogy mindazok, akik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül az eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogokat bármely irással sértve vélik, ide értve azokat is, akik a tulajdonjog a rányainak az 1889. évi XXXVIII. t. c. 16. §-ának történt bejegyzéseket szerelmestek találják e tekintetben felszólításukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis 1911. évi november hó 20. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmúltá után az említett bejegyzéseket csak a törvényrendes utján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azokat a feleket, akik a kiküldöttnek eredeti okiratokat aetak át, hogy a mennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

A kir. járásbíróság telekkönyvi hivatalától.

Oklánd, 1911. évi április 24. én.

DR FÖLDES MIKLÓS s. k. albiró.

A kiadmány hitelelül:
WERMESCHER kir. t.lkvezető.

Sz. 531—911. k.

Árverési hirdetmény.

Aul rott község előjárósága közhirre teszi, hogy Homoródalmás község korcsmaja a hozzátartozó mellek helyiségekkel, az 1917. évi április 24. ig terjedő hat évi időre, folyó év május hó 21-én d-u. 3 órakor, a község házában tartandó nyilvános árverésen haszonberbe adatik.

Kiküldési ár 1025 korona Ezer huszonöt korona tiz százaléka bannat pénz az árverés megkezdése előtt leteszik. Az italméresi engedély a bérlet idejére a bérlet nevére át ráhaztatik. A feltételek megtekinthetők a községi jegyzői irodában.

Homoródalmás 1911. május 8.

Barra Lajos
közjegyző.

Kovács Mihály
főbíró.

B O R I!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül forgalom! HIRDESSEN tehát a Székely Udvarhelyben.



NIGRIN

(Fernolent)

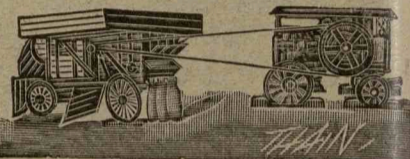
alegjobb cipőkrém

Mindenütt kapható!

A bécsi vadászati kiállításon arany éremmel kitüntetve

HA ÖN

egy gazdaságos
üzembiztos
kiváló munkateljesítményű



motoros cseplőkeszletet előnyös áron, kedvező fizetési módokkal teljes szavatossággal, beszerezni óhajt, úgy forduljon megkereséssel

SZÜCS ÖDÖN

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-U. 66. szám alatti mezőgazdasági és ipari gépkereskedelmi vállalat, mely cég felszólításra árjegyzéket és költségvetést díjmentesen küld meg.

Arany, Ezüst, Vas, Bronz, Porcellán és Fa **Régiségeket** megbízhatóan vásárol, esetleg értékel, vagy utasítást ad.

Hagyatéki árveréseken

mint vevő résztvesz Arany, briliáns ékszereket, ezüst tárgyakat (tört állapotban is) bármilyen összegre vásárol

Dietrich Gyula ötvös-mester.

Kolozsvárt.

Levélbeni megkeresésre azonnal válaszol.

Sürgőncim: **Dietrich** ékszerész Kolozsvár ..

BÉLYEGTÖK megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban, gyári áron szállítanak Betegh Pál könyvnyomató- és könyvkötő-intézetéből Székelyudvarhely, Kossuth utca 31. sz.



A múlt a múlté,
a jelen és a jövő a



Smith-Bros írógépe!



Kérjen prospektust

**FARAGÓ
TESTVÉREK**

.. kizárólagos elárusítóktól ..

Budapest, V., Nador-utca 17 sz.

ÉRTESETÉS.

Cipőraktámat leszállított árak mellett kiárusítom.

Szükségletét mindenki saját érdekében el ne mulassza nálam beszerezni.

Tisztelettel

Szentkovits János Utóda

Kész blousok és gyermekruhák.

Kész aljak és kostümök mélyen leszállított árakban kaphatók.